

Yttrande över betänkandet ”Låt fler forma framtiden!” Demokratiutredningen SOU 2016:5

Inledning

Rädda Barnen välkomnar slutbetänkandet av 2014 års Demokratiutredning – delaktighet och jämlikt inflytande.

Utredningen tar ett viktigt avstamp i de stora skillnader som finns i den demokratiska delaktigheten mellan olika bostadsområden och grupper i samhället. Vi välkomnar utredningens förslag till den nya målsättningen inom demokratipolitiken om att ”det ska vara en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande”. Demokratin blir starkare när det är många som deltar och upplever sig vara delaktiga i samhället.

Däremot saknas det ett tydligt barnrättsperspektiv. Utredningen har missat att barn är en viktig grupp att räkna med om vi ska få ett mer vitalt demokratiskt samhälle. I Barnkonventionens artikel 12 fastslås att staten ska tillförsäkra barn rätten att bilda egna åsikter och skapa förutsättningar för att barns röster ska bli hörda. En investering i att låta barn göra sig hörda innebär en framtida vinst för vår demokrati.

Det finns några inslag i utredningen som tydligt är kopplade till barns rättigheter. Vi välkomnar förslaget om att rösträttsåldern ska sänkas till 16 år i kommunala och landstingsval, liksom det som framgår av avsnitten om skolans fostrande roll. Tyvärr kommer barnperspektivet i övrigt i skymundan då utredningen till stor del fokuserar på de som idag är röstberättigade. Demokratiinsatserna av landets kommuner har ofta ett fokus på äldre barn medan insatserna för barn under 12 år

nästan helt begränsar sig till vissa insatser i skolan, t ex elevdemokrati.

Särskilda insatser bör genomföras med fokus på barns inflytande. I verksamhet som Rädda Barnen bedriver träffar vi på daglig basis barn som bor i socioekonomiskt utsatta områden. Hos dem finns en stark känsla av maktlöshet och av att inte kunna påverka sina livsvillkor eller samhället i stort. Känslan av maktlöshet och ekonomiskt tuffa villkor skapar en bas för låga skolresultat, att det är svårt att få ett arbete och kan också en grogrund för framförallt killar att hamna i kriminalitet.

Denna känsla av maktlöshet är något som barnen tar till sig från sina föräldrar där många är arbetslösa och lågutbildade. Därför anser Rädda Barnen att det hade behövts tydligare förslag som stärker barns rätt att komma till tals och ges ökat inflytande, framförallt i socioekonomiskt utsatta områden.

Kommunerna bör arbeta med kompensatoriska åtgärder som uppväger skillnaderna i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig sina rättigheter till inflytande och möjlighet att påverka samhället.

Civilsamhället kan spela en viktig roll i samverkan med kommuner för att skapa förutsättningar för det kompensatoriska arbetet. Många olika aktörer i civilsamhället försöker axla den här rollen med egna projektverksamheter. Staten och kommunerna har det yttersta ansvaret att skapa förutsättningar för att alla människor ska kunna åtnjuta sina demokratiska rättigheter. Därför bör kommunerna eller en statlig myndighet koordinera arbetet att stärka barns rättigheter i socioekonomiskt utsatta områden.

För att skapa en gemensam helhetsbild utifrån barns perspektiv i arbetet med demokrati och inflytande, bör särskilda funktioner inrättas

som kan koordinera genomförandet. Det finns idag kommuner och landsting som infört tjänster som barnsamordnare, barnrättstrateger etc. Rädda Barnen ser gärna att liknande funktioner inrättas, framförallt i socioekonomiskt utsatta områden och att arbetet sker utifrån en kompensatorisk grund i frågor som rör demokrati och inflytande.

Det starka fokus utredningen har på vikten av social representativitet bland förtroendevalda, är välkommet. Social representativitet är en rättvisefråga och en fråga om demokratins legitimitet. Men eftersom barn inte kan väljas som förtroendevalda är det viktigt att det finns tydliga krav på kommunerna att skapa instanser och former för barns inflytande och delaktighet, framförallt i beslut som rör barn. Barnkonsekvensanalyser bör alltid genomföras inför beslut som rör barn.

Som ett sätt att öka barns delaktighet i de kommunala beslutsprocesserna menar Rädda Barnen att sk medborgarbudget utgör ett sätt för barn att delta i den demokratiska processen. Det förstärker möjligheten att insatser som berör barn är behovs- och önskemålsanpassade. I socioekonomiskt utsatta områden, där tilliten mellan de boende och förtroendevalda/tjänstemän är svagare i jämförelse med andra områden, har medborgarbudget ett särskilt värde. Ett lokalt ägandeskap i frågor som rör barn är en viktig pusselbit i att öka tilliten.

Kapitel 3 Om delaktighet och jämlikt inflytande

3.6.1 Nytt mål för demokratipolitiken

Rädda Barnen välkomnar att förslaget till det nya demokratimålet kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande.

3.6.2. Tillsätt en maktutredning

Rädda Barnen tillstyrker förslaget att tillsätta en maktutredning. Maktutredningen bör särskilt undersöka barns situation kopplat till

makt och inflytande. Det är viktigt att utredningen har ett barnrättsperspektiv med tanke på att en stor generation barn i framförallt utsatta områden känner maktlöshet och frustration. På vilket sätt påverkar det ett barns självkänsla och framtidstro att leva i ett område som är stigmatiserat, omdebatterat i media, med hög arbetslöshet, låga skolresultat och lågt inflytande i samhället? En viktig fråga att titta på är exempelvis hur maktlöshet formas.

I en sådan utredning är det viktigt att kartlägga orsakerna till de ojämlika villkor och förutsättningar kopplat till demokrati och inflytande, något som vi anser att denna utredning har ett svagt fokus på. Därför bör en gedigen orsaksanalys göras kring varför maktlöshet uppstår och långsiktiga åtgärder bör presenteras.

Kapitel 5 Valdeltagande och politiskt engagemang mellan valen

5.5 Överväganden och förslag för att säkra politisk jämlikhet

Rädda Barnen delar utredningens bedömning om korrelationen mellan socioekonomiska variabler och lågt valdeltagande. Frågan om demokrati och inflytande bör också bedömas utifrån en helhetssyn. Barn som lever i barnfattigdom ser konsekvenserna av stigmatisering kopplad till det socioekonomiskt utsatta område de bor i. I dessa områden är t.ex. trångboddhet en central fråga för barn, eftersom den inverkar på möjligheten att göra läxor, på skolresultaten liksom familjerelationerna.

Avsaknad av inflytande för barn och unga kan leda till alienation och en känsla av maktlöshet. Eftersom samhällsservicen är otillräcklig kan det leda till att boende, inte minst barn, uppfattar att deras områden inte är prioriterade. Det blir en signal om att de inte kan påverka frågor om demokrati och politiskt deltagande.

5.5.1 Insatser för ett jämlikt politiskt deltagande

Rädda Barnen tillstyrker förslaget. Lokala resurscenter har en roll att spela, men vi ser gärna att de satsningar som görs med lokala

resurscenter inte endast blir kortsiktiga projekt utan lokal förankring. Därför är det viktigt att det finns en tydlig dialog mellan de civilsamhällesaktörer som är aktiva i området och de boende samt med stadsdelsförvaltningar el dyl., när sådana medel delas ut.

5.5.2 Behovet av mötesplatser

Rädda Barnen delar utredningens bedömning. Vi ställer oss särskilt positiva till att öppna upp skolans lokaler efter skoltid. I vårt arbete i socioekonomiskt utsatta områden ser vi att det finns ett flertal civilsamhällesaktörer med lokaler som ofta står tomma.

5.5.3 Tillträdet till allmänna platser

Rädda Barnen delar utredningens bedömning. Dock behöver förslaget ta hänsyn till att extern kommunikation behöver målgruppsanpassas. Erfarenheter visar att det finns flera grupper, främst i socioekonomiskt utsatta områden, som inte använder internet för kunskapsinhämtning. Ett sådant arbete behöver kompletteras med ett uppsökande arbete och ske på flera språk.

5.5.4 Insatser för ett ökat valdeltagande

Rädda Barnen tillstyrker förslaget. Vi hade dock gärna sett fler konkreta förslag i denna viktiga fråga. För att inte förlora barnrättsperspektivet behövs särskilda insatser även mot denna målgrupp i tidig ålder.

Kapitel 7 De förtroendevalda och den sociala representativiteten

7.6.2. Uppföljning av den sociala representativiteten och förtroendevaldas villkor i den nationella och lokala politiken

Rädda Barnen tillstyrker förslaget.

7.6.3. Kommunerna och landstingens arbete för en förbättrad social representativitet

Rädda Barnen tillstyrker förslaget. Detta är en mycket viktig fråga för att öka den demokratiska legitimiteten hos de förtroendevalda

framförallt i socioekonomiskt utsatta områden med stor andel utrikesfödda.

Kapitel 10 Deltagande och inflytande på nationell nivå

Rädda Barnen vill påminna om att det som utredningen benämner ”intresseorganisation” i avsnitt 10.2, är något mycket heterogent. Sådana organisationer kan både bidra till att öka och till att minska jämlikheten i det demokratiska deltagandet. Ju mer öppen, demokratisk och inkluderande en organisation är, desto större potential har den att verka som en kraft för demokratisk jämlikhet. Därmed hade utredningen gärna kunnat ta fasta på de skillnader som finns mellan olika organisationer. En tydligare distinktion mellan hur dessa olika organisationer kan bidra till att öka eller minska den politiska jämlikheten, hade kunnat skapa förutsättningar för mer konkreta förslag på detta område.

10.4 Överväganden och förslag om möjligheterna att påverka genom institutionella kanaler

Rädda Barnen instämmer i att de formella kanalerna som till exempel remissväsendet är av största vikt för civilsamhället och att det finns förutsättningar för ett mer transparent och jämlikt deltagande än genom de informella kanalerna. Vi ser ett vidareutvecklande av dessa kanaler för ökad inkludering som den viktigaste vägen framåt mot ett mer jämlikt deltagande.

Vi vill dock påminna om att en förutsättning för att nya organisationer genom deltagande i remissförfarandet ska bidra till ett jämlikare deltagande, är att även organisationer som representerar socioekonomiskt utsatta och demokratiskt underrepresenterade grupper deltar.

10.4.1 Underlätta deltagandet i remiss, samråd och hearings

Rädda Barnen delar utredningens bedömning. Vi anser att Regeringskansliet särskilt ska verka för ett ökat deltagande från lokala

föreningar som verkar i socioekonomiskt utsatta områden och organiserar grupper som är underrepresenterade i det politiska beslutsfattandet. Ett förslag för att inkludera de lokala föreningar som varken har ekonomiska resurser eller kunskap att delta i remissarbetet är att Regeringskansliet bjuder in dem till en dialogmöten el dyl, där de får uttrycka sina synpunkter om en utredning. Denna form skulle även öppna upp möjligheten för barn att delta.

10.4.2 Utveckla digitala verktyg för deltagande och e-förvaltning

Rädda Barnen tillstyrker förslaget. Vi gör bedömningen att förslagen som utredningen lyfter skulle underlätta organisationers och individers deltagande och öka transparensen i beslutsfattandet.

10.4.3 Ge utredningar bättre förutsättningar att inhämta åsikter och intressen från allmänheten

Rädda Barnen delar bedömningen att ett starkare utredningsväsende, med mindre detaljerade och mer öppna direktiv och tid att ta in och lyssna på civilsamhällets förslag är önskvärt. Detta skulle gynna det demokratiska samtalet samt leda till mer underbyggda beslut. Här är det viktigt att beakta att utredningarna ges rätt förutsättningar och kompetens för att ta in röster och perspektiv från lokal nivå och från organisationer och grupper som sällan kommer till tals. Detta gäller inte minst barn.

10.6.2 Folkmotion bör införas i riksdagen

Rädda Barnen tillstyrker förslaget om en utredning eftersom vi gör bedömningen att möjligheterna med folkmotion skulle kunna bidra till att stärka och uppmuntra det demokratiska deltagandet och det politiska engagemanget. Däremot ställer vi oss frågande till om förslaget i sig kommer att påverka den demokratiska jämlikheten positivt. Det finns en risk att politiskt engagemang leds in i återvändsgränder och att falska förhoppningar skapas när förslag som inte har stöd hos partierna eventuellt väcks i riksdagen.

10.6.3 Stärk insynen i riksdagens arbete

Rädda Barnen delar utredningens bedömning men hade gärna sett tydligare förslag på konkreta åtgärder. Särskilda åtgärder bör vidtas för att barn och ungdomar i högre utsträckning ska ha insyn i de delar av riksdagens arbete som påverkar dem i enlighet med barnkonventionens artikel 12.

Kapitel 11 Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

11.5.1 Medlemmarna ska ha förutsättningar att delta

Vi tillstyrker utredningens förslag. Rädda Barnen uppmantrar riktade insatser och dialoginitiativ gentemot grupper som unga, lågutbildade, socioekonomiskt utsatta och utrikes födda för att den reella möjligheten att påverka ska bli så likvärdig som möjligt.

En viktig aspekt i områden där det finns en stor känsla av maktlöshet bland invånarna är vikten av att arbeta med folkbildningsinsatser i frågor som rör demokrati och inflytande. Därför bör staten och kommunerna aktivt stödja folkbildningen.

Riktade insatser för att få barn och ungdomars röster att höras är särskilt viktiga. Enligt barnkonventionen har varje barn rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Vi föreslår specifika hänvisningar till barnkonventionen i anslutning till den föreslagna nya paragrafen i kommunallagen om rätten till deltagande. Här anser vi att personal som möter barn i fritidsverksamhet får utbildning i frågor som rör demokrati och inflytande för att senare arbeta aktivt med de barn och unga som de möter.

11.5.2 Den medborgerliga delaktigheten bör hanteras av fullmäktige

Rädda Barnen delar de bedömningar utredningen gör. Gällande frågan om vem som ska få yttra sig och vilka som ska tillfrågas vill Rädda barnen betona vikten av riktade insatser till grupper med svag representation. Självklart ska alla som berörs av ett beslut kunna yttra

sig men Rädda Barnen förslår att en kompensatorisk princip för utjämnande av skillnader i det demokratiska deltagandet ska vägleda kommuners och landstings arbete med olika former av medborgardialoger.

11.5.3 Riktlinjer eller principer för hur samråd och medborgardialoger ska genomföras

Rädda Barnen delar utredningens bedömning. Rädda Barnen menar vidare att varje kommun och landsting ska beakta barnkonventionens artikel 12 i utarbetandet av sina riktlinjer för deltagande och att tydliga policys ska finnas i alla kommuner för hur barns röster ska höras, och hur barn i olika åldrar ska kunna vara med och påverka de beslut som berör dem.

Ett förslag som Stockholm Stads delrapport ”Stad i samverkan – Stockholms stad och civilsamhället” lyfter fram, är att staden ska titta på om man kan använda sig av externa facilitatorer i arbetet med medborgardialog. Detta för att i konfliktfyllda frågor ta stöd av en extern aktör som kan spela en medlande roll, när exempelvis staden inte klarar av att hantera den kritik och frustration som riktas mot staden. Vi välkomnar det förslaget då våra erfarenheter visar att tjänstemän och förtroendevalda i socioekonomiskt utsatta områden inte alltid har den förankring hos de boende som är önskvärd.

11.5.4 En genomtänkt sammanhållen demokratipolicy

Rädda Barnen delar utredningens bedömning. Ett tydligt barnrättsperspektiv med utgångspunkt i barnkonventionens artikel 12 bör i enlighet med vad som framförts ovan innefattas i en sådan demokratipolicy.

11.5.5 Medborgarrådets syfte bör klargöras

Rädda Barnen delar utredningens bedömning.

11.5.6 Information om demokratisk delaktighet på webben

Rädda Barnen delar utredningens bedömning.

Kapitel 12 Det förstärkta folkinitiativet

Rädda Barnen tar inte ställning till de olika förslag som berör justeringar och regleringar av det förstärkta folkinitiativet. Däremot bör det finnas en öppning för att sänka rösträttsåldern även när det gäller folkomröstningar i kommunen, särskilt om frågorna kan anses beröra barn.

Kapitel 13 Medborgarförslag och folkmotion

13.5.1 Folkmotion ersätter medborgarförslag

Rädda Barnen tillstyrker förslaget och vill särskilt poängtera vikten av att grupper som annars har få eller inga formella möjligheter att påverka politiken, skulle få en sådan möjlighet genom rätten att väcka en medborgarmotion. Det är mycket angeläget att det också gäller barn, ungdomar och utländska medborgare som är folkbokförda i kommunen. En folkmotion som förutsätter ett gemensamt handlande/opinionsyttrande är enligt Rädda Barnen ett mer effektivt verktyg för demokratiskt deltagande än de medborgarförslag som finns för närvarande. Inrättande av folkmotion uppmuntrar till kollektivt handlande och kan bidra till organisering vilket stärker svaga grupper i samhället.

13.5.2 Synpunktshantering bör införas i kommuner och landsting

Rädda Barnen delar utredningens bedömning.

Kapitel 14 Ungas delaktighet och inflytande

14.8.1 Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

Rädda Barnen ser mycket positivt på utredningens förslag om försök med rösträtt i kommunvalen från 16 år. Utredningen anför en rad viktiga skäl för varför detta behöver göras. Dock bör alla kommuner som vill få delta i försöket och vi ser därför inte att antalet behöver begränsas. Samma resonemang som förs kring 16 års rösträtt i

kommunerna, är lika relevant och tillämpligt på landstingsvalet. Därför bör försöket inte begränsas till kommunval utan utsträckas till att även omfatta landstingsval.

14.8.2 Unga ska ges reella möjligheter till inflytande i kommuner och landsting

Det är positivt att utredaren relaterar ungas möjligheter till inflytande till ett förslag som ska gälla alla medborgare, d.v.s. även de som är barn, alltså under 18 år. Samtidigt konstaterar utredaren att de befintliga formerna för inflytande som idag finns, är oreglerade och fungerar med skiftande framgång. Utredningen argumenterar för att fullmäktige bör anta regelverk för hur ungas perspektiv ska beaktas i den politiska beslutsprocessen, likt hur funktionshindersråd kan fungera.

I Rädda Barnens undersökning Ung röst 2011, där ca 25 000 barn svarade på frågor om sina rättigheter, ställde vi frågor om barns inflytande. 71 % ansåg att deras möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen är ganska små, mycket små eller helt saknas. 77 % tycker att det är viktigt eller mycket viktigt att kommunpolitiker och ungdomar träffas och diskuterar.

Rädda Barnen delar utredarens uppfattning att en formaliserad process stärker möjligheterna för ett meningsfullt deltagande. Det är viktigt att krav på kommunerna att skapa förutsättningar för barns och ungas inflytande, är tydliga. Vi menar därför att utredningens förslag kunde vara tydligare framskrivet.

14.8.3 En genomtänkt och sammanhållen ungdomspolicy

Utredningen föreslår att kommuner och landsting bör anta en policy eller handlingsplan för den lokala ungdomspolitiken. Detta är något som ca hälften av landets kommuner och landsting har gjort. Det är dock avgörande att sådana policier också noggrant följs upp och utvärderas för att de ska få effekt.

Rädda Barnen menar att skapandet av styrdokument kan ha positiva effekter på deltagande och engagemang, särskilt om de, som utredaren föreslår, tas fram i samråd med de unga, och de följs upp med jämna mellanrum.

14.8.4 Öka skolelevs kunskaper om formerna för medborgerligt inflytande

Rädda Barnen tillstyrker förslaget. Utredningen har noterat att unga har dåliga kunskaper om hur de kan påverka politiken i kommuner och landsting.

För att utöva inflytande är det viktigt att barn känner till sina rättigheter, vad dessa innebär i deras vardag och vart de ska vända sig om deras rättigheter kränks. Enligt Rädda Barnens enkät Ung Röst 2011, var det 62 procent av dessa som aldrig hade hört talas om Barnkonventionen och 80 procent visste inte något om vad som står i den.

Det är statens ansvar att informations- och kunskapsspridning sker. Skolan bör spela en viktig roll för att information och kunskap sprids till barn och unga. Staten bör därför satsa särskilda resurser för att stödja en kompetensökning inom skolan.

Barns rättigheter bör vara en obligatorisk del i skolundervisningen, från förskola till gymnasium.

Kompetenshöjande åtgärder bör även innefatta fritidspersonal på verksamheter i framförallt socioekonomiskt utsatta områden.

14.8.5 Samverkan mellan skolor och den lokala politiska förvaltningen

Utredningens vilja till mer kontakt och samverkan mellan skola, och lokala partipolitiska aktörer, är positiv. Alla elever bör under sin skolgång träffa företrädare för politiska partier och besöka ett fullmäktigemöte. Dock bör inte alla politiska partier per definition ha rätt och möjlighet att verka i skolan. Partier som inte delar

grundläggande demokratiska värderingar och principer ska inte ha den möjligheten. Ett parti som inte står för mänskliga rättigheter eller att Sverige ska vara en trygg plats för barn på flykt, bör inte involveras i den samverkan som utredningen föreslår.

14.8.6 Skolelevers kunskaper i kritisk granskning och källkritik ska öka

Källkritik, kritiskt granskande och abstrakt tänkande är viktiga beståndsdelar i ett fungerande demokratiskt, politiskt samhälle. Rädda Barnen välkomnar ett förstärkt arbete kring elevers källkritik inom det nationella skolutvecklingsprogrammet men vill samtidigt påpeka att källkritik länge har varit och fortsatt kommer att vara en av skolans viktigaste kunskaper att förmedla. Därmed bör arbetet vara en del av skolans absoluta kärnverksamhet.

Skolinspektionen har i ett antal rapporter om skolor i socioekonomiskt utsatta områden visat på bristerna i undervisningen, där eleverna ses mer som behövande barn än som kompetenta samhällsmedborgare. Det är viktigt att skolor i dessa områden tar sitt kompensatoriska ansvar och stärker sitt arbete i denna fråga.

14.8.7 Stärk ungas egen organisering, föreningskunskap och främja föreningsengagemanget i skolan

Rädda Barnen delar utredningens uppfattning om vikten att unga ges möjlighet att engagera sig i föreningslivet. Civilsamhället är en mycket viktig del av en levande och fungerande demokrati. Dock är det viktigt att inte blunda för att alla föreningar och organisationer inom det civila samhället inte ställer upp på grundförutsättningarna för demokratin, den om alla människors lika värde. Rädda Barnen menar att det ska finnas möjlighet för en rad av civilsamhällets mångskiftande föreningar att finnas nära barn och unga i skolan och vara en kanal för ungas intressen och engagemang. Men, det bör dras en tydlig och absolut gräns vid föreningar och organisationer som inte accepterar de mänskliga rättigheterna.

14.8.8. De politiska ungdomsförbunden bör ha förutsättningar att verka på högskolorna

Rädda Barnen tillstyrker i enlighet med tidigare resonemang i 14.8.5.

Kapitel 15 Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Människor med funktionsvariationer är liksom människor som är barn eller unga, olika och inte en homogen grupp. Men det är också så att en människa med en funktionsvariation också kan vara ett barn eller en ung person. Detta är något som utredningen erkänner men har ändå delat upp förslagen för olika kategorier i betänkandet; unga, människor med funktionshinder etc.

15.7.1 Demokratisk delaktighet ska utgöra ett mål i funktionshinderspolicen

Rädda Barnen tillstyrker förslaget.

15.7.2 Insatser för att öka valdeltagandet för personer med funktionsnedsättning

Insatser för att öka valdeltagandet är alltid viktiga och motiverade. Det torde även vara viktigt att göra satsningar som vänder sig direkt till människor med olika funktionsnedsättningar. Rädda Barnen tillstyrker förslaget men vill även här påtala vikten av att inleda arbetet med sänkt rösträttsålder till 16 år i kommunerna, som föreslås i 14.8.1. Detta är en insats som gör att fler unga och även barn med funktionshinder får möjlighet att rösta.

15.7.3 Rätt till särskilt stöd och service vid genomförandet av politiska förtroendeuppdrag

Förslaget gäller inte för barn, eftersom barn per definition inte är valbara till politiska förtroendeuppdrag. Det är dock av stor vikt att barn kan få se fler människor med skiftande funktioner i politiken. Rädda Barnen är positiva till förslaget men vi menar att det även bör

utsträckas till att gälla för de barn och unga som är aktiva i funktionshinderråd eller ungdomsråd.

15.7.4 En utredning om behov av assistans i sekretessbelagda ärenden

Rädda Barnen tillstyrker förslaget.

15.7.5 Tillgängliga lokaler för politiska möten

Rädda Barnen tillstyrker förslaget.

15.7.6 Ökad tillämpning av beslutsfattande på distans

Rädda Barnen tillstyrker förslaget.

15.7.7 Funktionshindersråd bör finnas i alla kommuner och landsting

Rädda Barnen tillstyrker förslaget och vill särskilt betona den fråga som utredningen snuddar vid kring ålder. Att inte slå ihop frågor kring funktion med äldre frågor är en bra början. Dock presenteras inga åtgärder som säkerställer att barn och ungas perspektiv kommer in i och får sin plats i funktionshinderråden. Barn och ungas röster måste få höras även här.

Avslutning

Rädda Barnen vill framhålla att barn också är medborgare och måste få vara en del av samhället, demokratin och de demokratiska processerna. Ju mer av delaktighet och demokratiska perspektiv och förhållningssätt som finns i barnens uppväxt, ju mer och enklare kommer det att bli för dem att engagera sig som unga vuxna i demokratin, som aktiva i civilsamhällets organisationer, som väljare och som förtroendevalda.

Stockholm som ovan

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Elisabeth Dahlin'. The signature is fluid and cursive, with a large initial 'E' and 'D'.

Elisabeth Dahlin
Generalsekreterare
Rädda Barnen